

BREUKLIJNEN VAN BEGEERTE

Shubhangi Swarup

Breuklijnen van begeerte

Vertaald uit het Engels door Anne Jongeling

HOLLANDS DIEP

AMSTERDAM

2021

Deze uitgave kwam tot stand door bemiddeling van Pontas Agency te Barcelona

Oorspronkelijke titel: *Latitudes of Longing*

Oorspronkelijk uitgegeven door: HarperCollins Publishers, 2018

© Shubhangi Swarup, 2018

© Vertaling uit het Engels: Anne Jongeling, 2021

© Nederlandse uitgave: Hollands Diep, Amsterdam 2021

Omslagontwerp: Sara R. Acedo, Stockholm

Omslagontwerp Nederlandse uitgave: Peter de Lange, Amsterdam

Typografie: Crius Group, Hulshout

Foto auteur: © Nikhil Hemrajani

ISBN 978 90 488 5253 6

ISBN 978 90 488 5254 3 (e-book)

NUR 302

www.hollandsdiep.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

voor mijn ouders, Sunanda en Govind

voor de waarde van woorden en de wijsheid van stilte

Inhoud

Eilanden	9
Breuklijn	139
Vallei	209
Sneeuwvlakten	275
Dankwoord	350

Eilanden

Stilte op een tropisch eiland is het onverbiddelijke geluid van water. De golven blijven altijd bij je, net zoals je ademhaling. Sinds twee weken worden die golven door het gemurmel en gedonder van wolken overstemd. Regen trommelt op het dak, gulpt over de rand, lost op in spatten. Roffel, zwiep, tokkel, en pets. De zon is dood, vertellen ze je.

Gekiemd in de geluiden is een elementaire stilte. Het zwijgen van de mist en de starheid van het ijs.

De pasgetrouwde Girija Prasad en Chanda Devi hebben in hun lot berust – vreemdelingen in een slaapkamer, die vochtig is van verlangen en overspoeld met rijpende dromen. En Girija Prasad droomt woest deze dagen. Want de regen wakkert fantasieën aan, een onwetschappelijke waarheid.

Als op een avond de slagregens ineens ophouden, schiet hij wakker. Zijn oren zijn gewend geraakt aan de tropische kakofonie zoals een eega zich bij een snurkende partner neerlegt. Ontwakend uit een natte droom vraagt hij zich af wat er aan de hand is. Wie heeft de kamer verlaten?

Hij kijkt vanuit zijn tweepersoonsbed naar Chanda Devi's grove matras op de vloer, waar ze met haar gezicht naar het open raam gekeerd slaapt in plaats van naar hem. Bevangen door begeerte dwaalt zijn blik in de duisternis over haar welvingen. Toen de twee voor verscheidene geboorten hun verbintenis bezegelden door tijdens de huwelijksceremonie zevenmaal rond het heilige vuur te lopen, had ze

hem gedwee in zijn voetsporen gevolgd, in de volle overtuiging dat het lot hen wederom had samengebracht in een nieuwe avatar. Maar in deze avatar moest hij opnieuw een plek in haar hart zien te vinden. ‘Tot die tijd,’ had ze hem tijdens hun eerste nacht laten weten, ‘zal mijn bed op de grond zijn.’

Ze is klaarwakker, onrustig door het beschuldigend geschreeuw aan gene zijde die haar bereikt. Het is de geest van een geit. De geest is aan ontelbare werelden ontsnapt om bij je op het dak te komen dolen. En nu zijn de rusteloze hoeven afgedaald tot aan het open raam, vanwaar ze de kamer en haar geweten beladen met schuldgevoel.

‘Kun je het horen?’ vraagt ze. Ze kan zijn ogen op haar rug voelen.

‘Wat?’

‘De mekkerende geit buiten.’

Zijn deerniswekkende erectie verslapt. Hij is nu gericht op Chanda Devi en de beproeving die ze oplegt.

‘Er waart hier geen geit rond,’ antwoordt hij korzelig.

Ze gaat rechtop zitten. Het gemekker is luider geworden, alsof het dier haar wil overhalen om tegen haar slaperige echtgenoot te zeggen: ‘Je hebt me mijn leven ontnomen, maar je zult me mijn bestaan in het hiernamaals niet ontnemen, jij zondige vleeseter!’

‘Hij staat pal voor het raam,’ zegt ze tegen hem.

‘Maakt hij je bang?’

‘Nee.’

‘Is de geit bedreigend?’

‘Nee.’

‘Misschien kun je hem negeren en weer gaan slapen.’ Hij had ‘moet’ in plaats van ‘kun’ willen zeggen, maar het ontbreekt hem aan de moed om streng te zijn. Zijn vrouw, zo heeft hij ontdekt, reageert niet goed op dialectiek of dwang. Eigenlijk reageert ze nergens goed op. Was ze maar niet zo mooi, dan had hij haar kunnen negeren en weer indutten.

‘Hoe kun je slapen?’ vraagt ze. ‘Je hebt een onschuldig schepsel in stukken gehakt, zijn vlees vermalen, gebakken met uien en knoflook

en opgegeten. En je liet hem zijn rusteloze ziel na om bij ons te komen spoken!’

Als alle zielen van alle uiteenlopende dieren die hij had verschalkt terug zouden keren om bij hem te komen spoken, zou zijn huis een dierentuin annex veestal zijn waar geen plekje vrij was om je te kunnen verroeren, laat staan te slapen. Maar de zachtaardige Girija Prasad kon dat niet zeggen. In de twee maanden dat hij getrouwd was had hij zich bij de rijke verbeelding van zijn vrouw neergelegd. Dat hij haar gedrag aan haar verbeeldingskracht weet en niet aan een geestelijke stoornis, kwam voort uit hoop. Omwille van zijn ongeborn kinderen en de tientallen jaren waarin ze elkaars gezelschap moesten verdragen, verkondigde hij: ‘Als je er beter door slaapt, zal ik het eten van vlees afzweren.’

En zo wordt de carnivoor Girija Prasad een vegetariër, tot grote verrassing van zowel zijn vrouw als van hemzelf. Omwille van een paar uur rust schrappt hij zijn roereieren, biryani met schapenvlees en rund voorgoed van het menu.

Bij het eerste ochtendgloren stapt ze uit bed. Ze loopt de keuken in en maakt een uitgebreid ontbijt voor hem klaar. Er zit nieuw leven in haar bewegingen en er gaat een glimlach in haar zwijgen schuil. Nu het doden ten einde is gekomen, is het tijd om de witte vlag te hijsen in de vorm van *aloo paratha's*. Twee uur later brengt ze het gerecht naar hem toe en vraagt: ‘Hoe smaken ze?’

Girija Prasad voelt zich onwillekeurig onrustig om alle verkeerde redenen. De zon is eindelijk op. Zijn vrouw, die voor het eerst een ontbijt voor hem heeft klaargemaakt, was zo vermetel om een servet over zijn schoot te leggen, zijn schouder te beroeren en zijn huid met haar warme adem te strelen. Hij smacht naar het gerief van met vet vermengd vlees, maar hij vindt het niet op zijn bord.

‘Hoe smaken ze?’ vraagt ze opnieuw.

‘Wat?’

‘De paratha's.’

‘Perfect.’

Ze glimlacht en schenkt hem een tweede kop thee in.

Chanda Devi, de helderziende. Ze heeft met geesten te doen en houdt van het laconieke gezelschap van bomen. Ze kan haar waarnemen, zijn onuitgesproken hunkering. Maar ze weet dat het beter voor hem is om geen vlees te eten. Het koninkrijk van het vlees is net zo kortstondig als onbetrouwbaar, zeker vergeleken met het koninkrijk der planten. Chanda Devi heeft het allemaal gezien, zelfs de rivieren van bloed die op een dag uit haar zullen stromen. Het maakt haar obstinaat, dit inzicht. Het maakt een veeleisende vrouw van haar.

Toen Girija Prasad naar Oxford ging, was het voor het eerst dat hij alleen zijn huis in Allahabad verliet. Na een reis van vier dagen met paardenkoetsen, veerboten en een trein ging hij eindelijk aan boord van het schip dat hem naar Engeland zou brengen, en had hij zich verlost van de potten met ingemaakt zuur, ghee paratha's die langer meedingen dan mensen, afbeeldingen van goden en schilderijtjes van zijn familie, waaronder een van zijn moeder dat hij zelf had gemaakt.

Alhoewel het hem opluchtte de goden achter zich te kunnen laten – met name Rama, de plichtsgetrouwe zoon die zijn vrouw zonder legitieme reden verliet, en de *baba* van de rivierbedding die geen god was, gewoon een seniele, zieltogende man – bleek het wegdoen van zijn moeders portret gepaard te moeten gaan met een zenuwinzinking. Maar die zou hij ook krijgen als hij zee na zee na zee naar haar gezicht zou blijven staren. Om de scheiding onder ogen te zien moest hij een nieuw leven beginnen en het roer rigoureuus omgooien – bij de gedachte alleen al kreeg hij aambeien. Verloren op een onafzienbare wereldzee verschanste hij zich zwijgend in zijn schulp. Ingehouden tranen uitten zich in een koppige constipatie. Als ijverig penvoerder van het koninkrijk der planten had Girija Prasad juist voor dat euvel kilo's psyllium husk meegenomen. Hij had een keur aan kruiden om aandoeningen te bestrijden, zoals gedroogde tulsi, neem, gember, verpulverde kurkuma, kaneelstokjes en gemalen peper. Toen hij in Dover aankwam, hielden de douaniers hem voor een specerijensmokkelaar.

Binnen een dag na zijn aankomst op Blimey College in Oxford werd Girija Prasad Varma omgedoopt tot 'Vama', aldus gekerstend door docenten die onbekend waren met hindoenamen. Op zijn eerste avond proefde hij voor het eerst alcohol en tartte hij ook het door vele generaties gehandhaafde taboe op het consumeren van iets *jhoota*, dat 'besmet door de mond van een ander' betekent. Toen de nieuwelingen een kolossale pul bier aan elkaar doorgaven, had hij twee opties: deze cultuur van ganser harte omarmen of voorgoed wegwijnen op een zijspoor. Er stonden geen portretten van godheden op zijn bureau om hem terecht te wijzen. De volgende ochtend zou hij voor het eerst eieren eten, met zijn vork in het zoutige geel prikken en het zien lillen. Hij zou snel een hang naar de complexiteit en onvoorspelbaarheid van het leven ontwikkelen.

Girija Prasad Varma, de eerste Indiase student in het Britse Gemeenebest, kwam na vijf jaar terug met een proefschrift dat hij met twee woorden in zijn eigen taal had afgesloten: *Jai Hind*. 'Zege aan de Indiase natie' vertaalde hij voor zijn begeleider. In opdracht van de jonge premier van India werd hij belast met het op poten zetten van een nationaal plan voor bosbeheer. Dat was in het eerste jaar van de onafhankelijkheid, 1948.

De meeste gesprekken van de theedrinkers 's avonds in Allahabad behelsden vergezochte theorieën over hun betrekkingen met de illustere vrijgezel. Waarom zou hij kiezen voor een post op de Andamanen, vroegen de tantes zich af, een oord dat louter bekendstond om verbannen verzetsstrijders en naakte stammen? Het gerucht ging dat er geen enkele koe op het eiland was en dat de mensen waren overgegaan op het drinken van zwarte thee.

Een van de theedrinkers, die een gouden medaille in wiskunde en Sanskriet had gewonnen, Chanda Devi, was opgelucht. Haar medaille zat als een kuisheidsgordel in haar vastgehaakt. Alleen een hoger opgeleide man zou het wagen een intelligente vrouw te huwen. Als het aan haarzelf had gelegen, was ze met een boom getrouwd. Ze verfoeide

zowel mannen als vrouwen, vleeseters nog meer, rundvleeseters in het bijzonder. Maar in 1948 werden zelfs de misantropen uitgehuwelijkt, al was het alleen maar om hun stam uit te breiden.

De taak om hen samen te brengen werd overgelaten aan de zieltoegende, kromgetrokken baba die aan de oever van de Sangam zat, waar de Ganges, de Yamuna en de mythische Saraswati samenvloeiden. Op de zanderige oever stond altijd en eeuwig een hele schare smekelingen, die met hun luidkeelse gejammer, gezang en gebeden de kikkers wijsmaakten dat het het hele jaar door paarseizoen was.

Girija Prasads moeder bedekte haar hoofd met een *ghoonghat* voor haar bezoek aan de baba en nam bananen en een guirlande van afrikaantjes mee als offerande. Zodra ze zijn voeten had aangeraakt, rolden haar zorgen van haar lippen. Haar zoon was uitzonderlijk intelligent, uitzonderlijk hoogopgeleid, en zag een uitzonderlijk zonnige toekomst tegemoet. Hij was ook uitzonderlijk knap. Hij had de gelaatstrekken van zijn moeder en alleen de kin van zijn vader. Een van de biddende smekelingen vroeg: ‘Wat is dan het probleem van je zoon, *behenji?*’

‘Ik kan geen geschikte vrouw voor hem vinden!’

‘Maar wat is het probleem?’ vroeg ook de baba.

Girija Prasads moeder wilde het herhalen. Maar toen ze de baba zag lachen, slikte ze haar woorden in. Heilige mannen hadden de gewoonte om in raadselen te spreken en halve zinnen te brabbelen. Hij at zwijgend de helft van een banaan op, pakte de guirlande en gooide hem omhoog. Na een paar slingerende omwentelingen landde hij op de schouders van een perplexe Chanda Devi, die verzonken was in haar hymnen. En zo werd het huwelijk tussen de man die bomen bestudeerde en de vrouw die tegen bomen praatte gearrangeerd.

‘Maar, baba...’ Het was de beurt aan Chanda Devi’s vader om zich te beklagen. ‘Mijn dochter spreekt geen Engels. Ze is strikt vegetarisch. De man die u hebt uitgekozen, heeft zijn doctoraal in Engelse plantennamen en... en... hij heeft rundvlees gegeten!’

De baba pelde nog een banaan. ‘Kind, je ziet slechts het heden,’

zei hij en hij overhandigde de schil aan de vader, om metafysische waarheden het hoofd te bieden.

De waarheid is dat het de eilanden waren die hen samenbrachten. Chanda Devi droomde van een ontsnapping uit de wurggreep van het gezin om in het gezelschap van bomen te kunnen verkeren. Voor Girija Prasad lagen de zaken iets gecompliceerder.

De eilanden hadden hun naam aan de omliggende Andamanse Zee geschonken, maar verder dan dat ging de inschikkelijkheid niet. De kippen gedroegen zich als duiven en zaten als haantjes in de mangoboom. Vlinders vielen al zwevend in slaap en dwarrelden als herfstbladeren tegen de grond. Ascetische krokodillen mediteerden op de oevers van het mangrovebos. Op de Andamanen hadden de soorten geen namen. Heel lang kon niemand de eilanden koloniseren, omdat achter het ondoordringbare struikgewas meer schuilging dan alleen natuurhistorie. Het verborg stammen die achtergelaten waren bij de oorspronkelijke migratie van het litoraal in de Indische Oceaan. Mensen die liever elkaars gedachten lazen dan zich te wagen aan de bevreemdende taal en zich in primitieve kleding hulden. Die uitgerust waren met slechts pijl-en-boog om de syfilis van de beschaving te weren. Hun wereld was een kolossaal eiland dat bijeen werd gehouden door gigantische klimplanten, niet door de zwaartekracht.

Op deze verknoopte lijn van eilanden hoopte Girija Prasad zijn droomleven te vinden: een leven in afzondering. Als verstokte vrijgezel en academisch schepsel pur sang sprak hij elke vrouw aan met zus, schoonzus of tante. Hij begreep niet dat de allure van de maagdelijke bossen niet simpelweg het onontgonnen aspect was. Het was ook de allure van de voltrekking. Hier was het dat zijn wereld een aardbeving beleefde. De schokken gingen door zijn lichaam tijdens een bosexpeditie toen hij een boom ontwaarde die eigenlijk uit twee vergroeide bomen bestond. Een bodhiboom had zich om de stam van een twintig meter hoge Andamanse padoek gekruld. Voor het eerst zag hij twee volwassen bomen verenigd in een coïtale positie

die met hun omhelzing de hemel aan het oog onttrokken. Parasitaire orchideeën zochten hun houvast in de verstregeling. Een tumorachtig gezwel hoog op de stam drong met een bijna menselijk gezicht zijn gedachtewereld binnen en wekte de indruk dat de bomen naar hem terugstaarden. Bovengrondse klauwachtige wortels kronkelden als pythons over de aarde. Hij kon voelen hoe ze in zijn richting kropen en voor zijn tenen stilhielden. Girija Prasad voelde zich daar als een mier die al rondsluipend op de proef werd gesteld door het onmogelijke.

Dus later, toen zijn moeder naar een bruid voor hem ging zoeken, sribbelde hij niet tegen. Wetenschap had hem geleerd dat al het geschapene zowel een mannelijke als een vrouwelijke investering vergde. En de eilanden verleidden hem met de schoonheid van dit alles.

De moesson was een maand aan de gang toen de vier muren en het dak, die geacht werden het echtpaar droog te houden, hooguit nog een symbolische waarde hadden, een door de Britten achtergelaten warme gedachte. Want de regen drong tot diep in hun wezen door. Er was een onzichtbare muur om hen heen opgetrokken, die hen vervulde met curieuze interesses en bezigheden uit een andere tijd.

Toen Girija Prasad hier voor het eerst kwam, geloofde hij nog in halve waarheden als ‘geen man is een eiland’. Het kostte hem een jaar om te beseffen dat een eiland ook geen eiland is. Het maakt deel uit van een groter geologisch patroon dat alle landen en zeeën ter wereld met elkaar verbindt. Een kilometer bij zijn huis vandaan vond hij een levende plantensoort die voorheen alleen als fossiel op Madagaskar en in Centraal-Afrika was aangetroffen.

Op de dag die later het eind van de stortregens zou inluiden en zijn pact over het rundvlees bestendigen, zat Girija Prasad uren in zijn kantoor te speuren naar de voorouder van alle continenten: Pangaea. Een supercontinent, een geheel dat versplinterde en aldus alle bestaande landen vormde – een mogelijke verklaring voor de plant vlak bij zijn huis, toen het Indiase subcontinent van Afrika afbrak en Azië

ramde. Hij bestudeerde de wereldkaart die voor hem uitgevouwen lag. ‘Een onmogelijke puzzel,’ zei hij hardop.

De beloning voor zijn inspanningen overdag kwam tot hem in zijn dromen. De buik van Latijns-Amerika lag genoeglijk te dutten in het rif van West-Afrika. De puzzel paste perfect – en Pangaea kwam tot leven. Wat overdag had geleken op brokken en stukken die afbraken en heendobberden, voelde nu als een levend wezen. Hij keek in extase toe hoe ze haar armen wijd uitstrecte, van Alaska tot aan het Russische Verre Oosten, hoe ze haar hoofd in haar nek wierp en met uiteengeveken polen op haar tenen ging staan. Pangaea, bloesemend met de zwier van een ballerina. Hij raakte opgewonden. Maar toen de regen plotseling ophield, schoot hij wakker en hij bleef liggen mijmeren over de halve droom met de vraag waarom de continenten in eerste instantie uit elkaar waren gedreven. Water druppelde in de spleten, een sijpelstraaltje werd een stroom, stromen veranderden in rivieren. En er was geen weg terug.

’s Nachts onthulden rivieren spleten die alleen oceanen konden vullen. Het zit in de aard van het water om de leegte op te zoeken die kartelig is door kieren, pieken en andere grillige symmetrieën. Alleen een dwaas zou de continentale kustlijnen, zandbanken en droogliggende stukken als de rand van een ononderbroken wateroppervlak beschouwen. Het zijn hooguit onderbrekingen en intervallen. Of gedachteloos gebabbel. Eilanden zijn gedachteloos gebabbel in een meditatieve oceaan.

Hij gluurde vanuit zijn tweepersoonsbed naar het silhouet van zijn vrouw. Hij vroeg zich af wat er in de continenten was omgegaan. Misschien koesterde Pangaea de droom om uit een miljoen eilanden te bestaan. Misschien droomde het miljoen eilanden ervan om één te zijn. Net als de belachelijk uitgedoste zeelui die door geschifte koninginnen op pad werden gestuurd, hebben de continenten ook ontdekt dat het eind van de wereld van de een het begin van die van een ander betekent.

En wat maakt het eigenlijk uit, dacht hij. Zelfs als we de antwoor-

den zouden hebben, zouden we nog altijd eenzaam zijn. Evenals het eiland waarop hij woonde zat hij te ver in de oceaan om nog van koers te veranderen. Alleen god kon hem helpen de eenzaamheid van hun gescheiden bedden te verdragen. Heel even wenste de atheïst dat hij in god geloofde.

Opgevoed als een vrome hindoe was het atheïsme van Girija Prasad niet bedoeld als rebellie. Hij rekte gewoon zijn inbeeldingsvermogen op, zoals Pangaea haar armen strekte. Al die langdurige bootreizen tussen Engeland en India, Calcutta en Port Blair, hadden hem veranderd. ‘Aan dek staan en diep nadenken over het blauwgroen komt het dichtst in de buurt van staren in de oneindigheid,’ schreef hij ooit aan zijn broer. ‘Jij alleen ten overstaan van de oneindigheid: dan is het niet je geloof dat je dwarszit, maar datgene wat je hebt versmaad.’

Dichter bij elkaar zouden ze die avond niet komen. Continenten van elkaar verwijderd in hun overtuiging was god de tere landengte die hen bijeenhield.

En op dat moment was de geit de duivel.

‘Kun je het horen?’ vroeg ze. ‘Dat gemekker?’ En Girija Prasads erectie verslaptte, de negenennegentigste in de eerste twee maanden van hun huwelijk.

Het was niet zo dat Girija Prasad zijn weggetrokken erecties telde, maar het verschijnsel was in korte tijd veranderd in een symbool van nervositeit en ongeconsumeerde liefde, zoals rozen een verheffing van de liefde zelf waren, een bekendmaking van dat onzichtbare, intieme dat twee mensen delen.

In zijn volwassen leven had Girija Prasad nooit met een vrouw samengewoond en hij kon zich hooguit een voorstelling maken van de aanslag die dat op zijn leven zou zijn. Hij haalde zijn kledingkast voor de helft leeg en liet de bovenste planken en de hangertjes aan haar. Maar nadat hij de echtgenotes van andere functionarissen had bestudeerd, bedacht hij dat zijn vrouw ook een aparte sari voor elke gelegenheid zou hebben, met bijpassende armbanden en sandalen. Dus liet hij een nieuwe kast van Birmees teakhout maken. In de ban van de schoonheid van het gezicht dat hij weldra zou zien, had hij ook een passpiegel in de kastdeur laten installeren. Dan was er nog het probleem van de gordijnen. Hij had er geen. Privacy was een vrouwending en bovendien had Girija Prasad geen burens voor wie hij zich moest verbergen. Bij gebrek aan beter hing hij zijn *longyi* voor het raam, het enige kledingstuk dat voor dit doeleinde geschikt was.

Voor hij de weg insloeg van de lange, moeizame reis die de meeste diersoorten maken in hun zoektocht naar een partner, dacht hij aan haar. Afgezien van het feit dat hij zijn hulletje nestklaar had gemaakt – hoe kon hij haar zijn dankbaarheid betonen? Van Shakespeare en de romantici had hij geleerd dat vrouwen van rozen houden, of er

graag mee worden vergeleken, dus hij bestelde een heel krat vol met de mooiste die hij ooit had gezien, ze kwamen van het verre blauwige heuvellandschap van Kalimpong. Toen ze een maand later werden bezorgd, na een moeizame tocht over bergpassen en zee, had er slechts één de reis overleefd. Hij maakte het krat open en zag de geknakte stelen en verwelkte knoppen van wat gigantische, fuchsiaroze rozen moesten zijn. Hij vatte het op als een teken – een omineus teken – en wilde hoe dan ook de enige overlevende koesteren. Hij zou haar in zijn kantoor houden om haar tegen de genadeloze zon te beschermen, slechts de milde stralen van de zonsopkomst en de zonsondergang zou ze krijgen, en een infuus om haar te begieten. Een recent onderzoek in het *Oxford Journal van toegepaste esthetiek* wees uit dat planten van klassieke muziek houden, vooral van Mozart, dus hij sleepte zijn grammofoon naar zijn kantoor, waar hij zijn liefdessymbool onop-houdelijk uitdaagde het vooral niet op te geven.

Toen hij terugkeerde met zijn vrouw, was Girija Prasad buiten zichzelf van vreugde bij de aanblik van die ene roos die hem wiegend in de lucht in allerlei schakeringen roze aanstaarde. De bungalow was nu eindelijk echt goed genoeg voor zijn bruid.

Het onderkomen van Girija Prasad stond in de archipel bekend als de Goodenough Bungalow, en het was rond 1930 gebouwd om Lord Goodenough tijdens zijn reizen te huisvesten. Zoals wel vaker het geval was met bezoekende notabelen wist niemand precies wat de bedoeling was van zo'n excursie naar de uithoeken van het imperium, vooral niet naar een penitentiare nederzetting in wording zoals de Andamanen. Na tientallen jaren van mislukte pogingen en steeds wisselende locaties waren de gevangenis en het hoofdkwartier eindelijk gereed. Twee op de drie arbeiders, voornamelijk gevangenen, hadden tijdens de bouw het leven gelaten door tribale pijlen, duizendpootbeten, bijtgrage krokodillen, verhangings, marteling en het aloude heimwee, en zij die het overleefden zouden binnen de stenen muren hun laatste adem uitblazen. Hun dood betekende in

geen enkel opzicht een verlies voor het imperium.

Het isolement van de archipel zette de koloniale aan tot het bedenken van creatieve martelpraktijken en hele eilanden werden voor specifieke methoden ingezet. Het zou ook Lord Goodenough inspireren tot meer dan alleen de inspectie van het metselwerk en dansen met de inboorlingen. Een stil verlangen dreef hem naar de nieuwste verwervingen van de Raj. Het verlangen naar naamgeving. Al zijn hele leven lang wilde hij zijn naam, die hem van kindsbeen af aan tot een gevoel voor humor noopte, aan nietsvermoedende schepsels, voorwerpen en landen geven. Vanuit het saaie comfort van het landhuis van zijn voorvaderen volgde hij nauwlettend de ontwikkelingen in de Indische Oceaan, met zijn myriade aan gekartelde eilandjes. Eilanden vormden, intuïtief gesproken, het perfecte canvas voor het beoefenen van de kunst der nomenclatuur. Zo geïsoleerd zouden de soorten vroeg of laat endemisch worden en een unieke naam nodig hebben. De enige uitzondering op de regel waren de Britten zelf. Ze hadden de wetten der natuur getart door hun eigen eiland te verlaten en zich elders te vermenigvuldigen zonder hun oorspronkelijke karakter te verliezen – maar wel hun verstand.

Lord Goodenough was van mening dat echte namen een huwelijk aan moesten gaan met taal, wat ook de kolonisatie uitheemse culturen oplegde. Toen hij een onbekende baai binnenvoer op het moment dat hij op zijn luxe schip zat te ontbijten, noemde hij die van de weeromstuit Breakfast Bay, en de aanmeerplekken eromheen Marmaladeganj, Baconabad en Crumpetpur.

De lord verbleef een week in het huis dat Girija Prasad inmiddels bewoonde. De formidabele bergtop waarop het was gebouwd was een populaire tweesprong voor stammen die van west naar oost trokken, totdat politieke gevangenen gedwongen werden het struikgewas te maaien onder het dreigende geratel van geweren die in de lucht werden afgevuurd. De bungalow stond op palen om zware regenval en aardbevingen te kunnen doorstaan. Ernaast was een *machan* opgericht, een uitkijktoren van drie verdiepingen. Vanaf die fantastische

hoogte kon hij datgene bespioneren waarvoor hij later als spion de kronieken in zou gaan.

Door zijn verrekijker zag hij een groep naakte stamleden met aanzienlijk grotere borsten en billen dan alle andere geregistreerde groepen. Zijn aandacht werd dusdanig in beslag genomen door die buitenproportionele vormen dat hij hun extra duim niet opmerkte. Lord Goodenough zou wekenlang vlassen op een voor hen geschikte naam, een die eenvoudig was maar waarin toch die glorieuze borsten en billen verzinnebeeld werden.

De naam kwam later tot hem, tijdens zijn terugreis, toen hij in de eetzaal van het schip zijn bacon in zes gelijke stukjes sneed – een ochtendritueel dat hij als therapie hanteerde tegen de verveling op de baren. Hopeloos verstrikt in zijn kinderlijke drang om voor god te spelen, bracht de naam hem dicht bij het vinden van god. En zo kwam het dat de gevaarlijkste lui van het eiland, de zesvingerige stamleden, de Goddelijke Nanga's werden gedoopt. Later zouden ze in het woordenboek als de Goddelijke Naakten belanden.

Vijf jaar na het bezoek van Lord Goodenough aan de Andamanen zou een aardbeving alle koloniale bouwsels tarten en het eiland waar het Britse hoofdkwartier stond splijten. Ook de Goodenough Bungalow zou instorten, en de machan zou van de heuvel tuimelen alsof hij over een bananenschil was gestruikeld. De aardbeving was de heraut van grotere catastrofes, de Tweede Wereldoorlog in het bijzonder.

Tijdens de oorlog zouden de Andamanen als eerste hun onafhankelijkheid van de Britten claimen, om vervolgens door de Japanners te worden bezet. Terwijl de blanke mensen met mes, vork en lepel aten, gebruikten de kleine mensen slechts twee stokjes. De eenvoud van die gedachte kwam terug in hun martelmethoden. Waarom zou je iemand aan de ketting leggen als je ook aan hun benen en handen kon draaien tot de ledematen braken? Waarom zou je iemand ophangen als je ze met een snelle houw van het zwaard kon onthoofden? En

waarom zou je de oorspronkelijke bewoners dwingen hun eten af te staan als je ze ook in de zee kon gooien om een eind te maken aan de voedselschaarste?

De Britten beschouwden de vernielde bungalow als een stok kaarten die over het gras lagen uitgespreid, de Japanners daarentegen zagen er kansen in. Zoals een bedreven croupier een nieuwe ronde kaarten deelt, zetten zij het huis weer in elkaar, verklaarden het tot hun hoofdkwartier en bouwden bunkers op de hellingen eromheen. Ze zouden het eiland de reuzenslak geven, die oorspronkelijk van Maleisië afkomstig was en rijk aan eiwitten. Toen de Britse schepen de eilanden aan alle kanten insloten en hun bevoorrading saboteerden, werd die slak hun redding – een hapklaar brokje dat niet eens zout behoefde. Tien jaar later waren de verguisde bunkers het enige overblijfsel van de slakkeneters. Het aantal slakken verveelvoudigde in noodtempo en als destructieve sloper van tuinen werden ze alleen afgetroefd door de muntjaks, een hertachtige die de Britten hadden meegenomen om op te kunnen jagen.

Op het moment dat het tij zich ten gunste van de geallieerden keerde, zou Lord Goodenough een commissie in de House of Lords oprichten om de eilanden terug te krijgen. Maar de vreugde over het winnen van de Tweede Wereldoorlog zou net zo kort duren als een zonsopkomst, want in het Britse Imperium ging de zon onder. De Andamanen hoorden voortaan bij het onafhankelijke India. De lord voelde zich onwillekeurig belazerd. Ondanks zijn positie als invloedrijke aristocraat in de grootste koloniale macht die de wereld ooit had gekend, kon hij niet meer terugkeren naar de plek die hem zo dicht bij god had gebracht.

Bekneld tussen zieltogende slakkeneters en vertrekkende *sahibs* bleef het eiland bijna twee jaar lang een niemandsland. Intussen hadden vier dronken jongeren van de Karen – een gemeenschap die de Britten uit Birma hadden gehaald om op hun boerderijen te werken – zich uitgeroepen tot absolute heersers van het land en eigenden zich de Goodenough Bungalow toe. Ze zaten 's avonds op de patio,

tekenden snorretjes op koning George' beeltenis op de Britse roepia en gebruikten tafelkleden als vlaggen. Ze konden uren delibereren over het nationale symbool van de vrije eilanden. Zou het de geduchte, dertig centimeter lange duizendpoot worden, of de kleine, zachtaardige zwaluw die een nestje met haar eigen speeksel bouwt? In 1948 zou de afdeling bosbeheer de enige buitenpost van de nieuw gevestigde natie zijn, als een gerafelde vlag die op een verraderlijke sneeuwtop wappert.

De dag dat Girija Prasad besloot zijn intrek te nemen in de Goodenough Bungalow, zonder deze voorgeschiedenis te kennen, deed hij dat om dezelfde reden die de Goddelijke Nanga's, de Britten, de Japanners en de Karen ook had gelokt. Vanaf die top kon je de zon op een bedrieglijk blauwe zee zien glinsteren. Het gaf je het gevoel dat je de koning van de hele wereld was.

En zoals Girija Prasad overwoog zijn bruid hierheen te halen, overwoog Lord Goodenough elders zijn heil te zoeken. Hij dacht aan een reis langs de eilanden in de Grote Oceaan. Terwijl het echtpaar tijdens de eerste maand van hun huwelijk opgesloten zat door de storm die buiten raasde, hervatte de lord zijn reis in de richting van god. Varend over de Grote Oceaan beseftte hij dat alle namen, hoe uniek of hoe nieuw ze ook waren, uiteindelijk synoniem waren voor een universele, nochtans ongrijpbare waarheid. De essentie van het leven, de strijd om het bestaan, dat bleef allemaal hetzelfde, ongeacht hoeveel vingers een wezen bezat.

Kort daarop stierf hij.

Ze maakte alle bewoners van de bungalow, zowel de levenden als de doden, erg nerveus. Evenals de vrijgezel Girija Prasad beefde het huis op zijn onderstel. Haar aanwezigheid bracht zowel de geesten van de verzetsstrijders van hun stuk als de eeuwig creperende slakkeneters en Lord Goodenough zelf, die in de jacht op warme stromingen heen en weer voer tussen de Grote Oceaan, de Andamanen en het landhuis van zijn voorvaderen.

Hun leven als geest was bevrijdend geweest, tot Chanda Devi's helderziendheid hen herinnerde aan hun haveloze voorkomen en onbehouwen manieren.

'Het is niet beleefd de slaapkamer van een dame te betreden,' zei de lord waarschuwend tegen de Punjabi-muiter die de gewoonte had om als een hond op bedden heen en weer te rollen. 'En, jij, zorg voor een nieuw uniform. Ik neem aan dat je bent omgekomen bij een ontploffing die je hersens en je kleren in stukken heeft gereten, maar de vrouw des huizes zal schrikken als ze een naakte man in haar kamer ziet dolen, vooral een van zulke marginale proporties,' beval hij de Japanse soldaat. Maar de man verstond geen Engels. En dus nam Lord Goodenough de vrijheid om een Britse vlag om zijn middel te knopen.

De soldaat keek eerst beduusd. Toen was hij dankbaar.